

Archeologisch Jaaroverzicht van de Gemeente Heerde

2019

Archeologische monumentenzorg in de gemeente Heerde

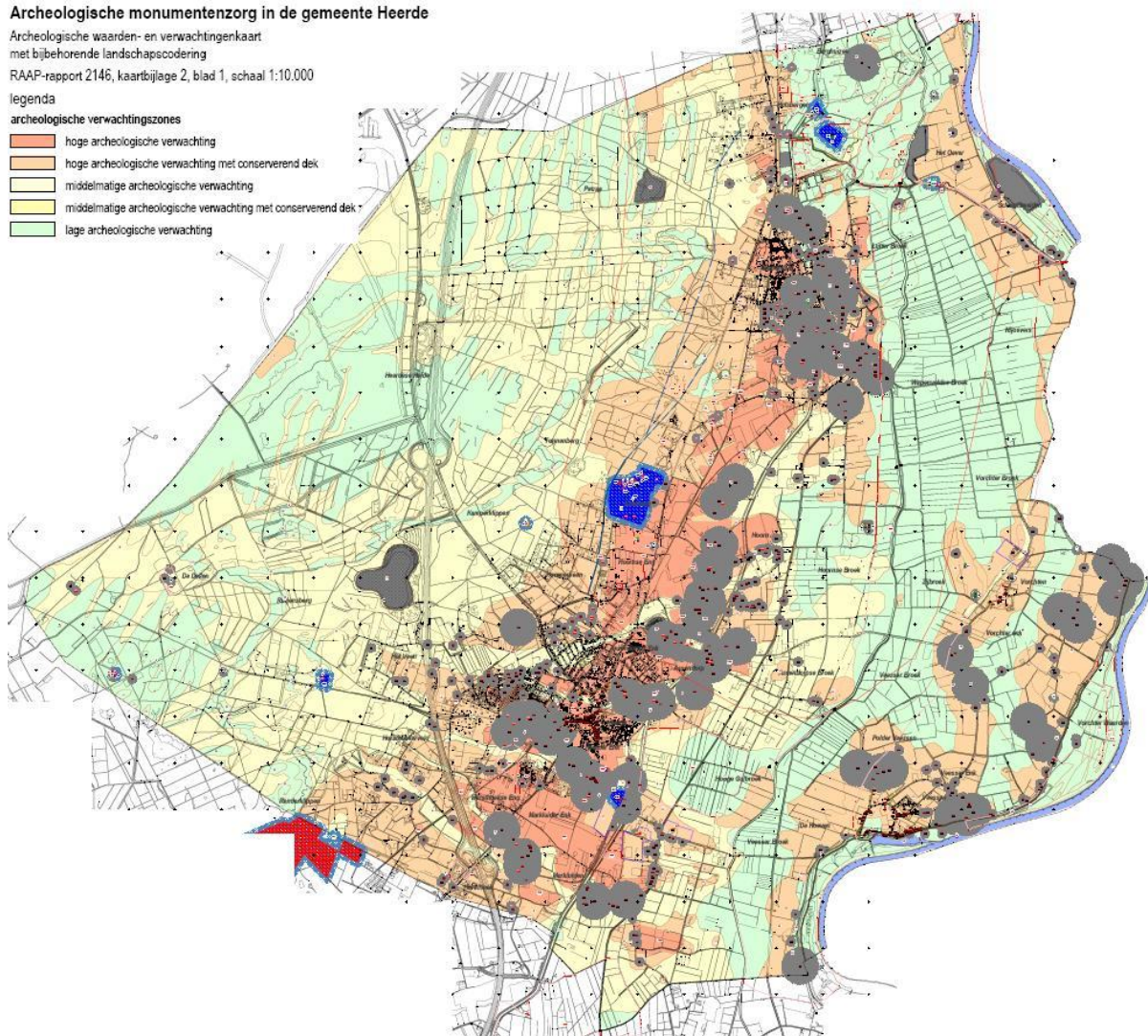
Archeologische waarden- en verwachtingenkaart
met bijbehorende landschaps codering

RAAP-rapport 2146, kaartbijlage 2, blad 1, schaal 1:10.000

legenda

archeologische verwachtingszones

- hoge archeologische verwachting
- hoge archeologische verwachting met conserverend dek
- middelmatige archeologische verwachting
- middelmatige archeologische verwachting met conserverend dek
- lage archeologische verwachting

Auteur: D.S.J. Haasjes erfgoedvrijwilliger bij de Gemeente Heerde.

Redactie: H.G. Pape-Luijten, regio-archeoloog Stedendriehoek.

Versie nr. 1.1 def.

Inhoud

Inleiding	3
Resultaten	4
Soorten onderzoek/meldingen	5
Samenvatting van de conclusies uit de publicaties	6
1. Bureauonderzoek (BO) Stationsstraat 8-10 Heerde (Greenhouse Advies 2019.04 BSB04318).	6
2. IVO-O Plangebied Bloemstraat Heerde (Raap 3703).	6
3 en 5. IVO-O boring en IVO-K kartering Rooboerskamp 19-21 Heerde (Laagland arch... Rapport 253).	6
4. BO en IVO-O boring Nieuw Ennerveld Wapenveld (Laagland arch. Rapport 251).	7
6. IVO-O boring Soerelseweg 9-11 Heerde (Greenhouse Advies rapport 2019.28 BSB04318).	7
7. IVO-K en BO westzijde Meenseweg 3 Heerde (KSP rapport 19460).	8
8. IVO-O & BO, Koerbergseweg 19 Heerde (Econsultancy 10948.001 vs2).	8
9. IVO-O& BO, de Rolders 5 Wapenveld (Econsultancy 10838.001).	8
10. IVO-O &BO Mussenkampseweg 11 Heerde (Vuhbs ZAN 750).	9
11. IVO-B & BO Zwolseweg 50 Heerde (Greenhouse advies BV RHO00219).	9
12 en 13. IVO-O & BO, Revelingseweg 35 Wapenveld (Econsultancy 11417.001).	10
14 en 15. IVO-O & BO, Wapenvelder Kerkweg 10 Heerde (Econsultancy 11515.001 vs2).	10
16. IVO-O en geografisch onderzoek (RAAP rapport 4487).	10
Samenvatting	11
Literatuur & websites	12
Bijlagen.....	13
Bijlage 1: tijdschaal	13
Bijlage 2 Overzicht Archismeldingen 2019	14
Bijlage 3 Vondsten	15

Inleiding

Door Erfgoed Gelderland werd in 2019 in samenwerking met de Universiteit van Leiden een start gemaakt met het burgerparticipatieproject genaamd “Erfgoed Gezocht”. In dit project wordt met moderne digitale technieken¹ het landschap van de Veluwe opnieuw verkend op het voorkomen van grafheuvels, houtskoolmeilers en raatakkers². Daarbij werd de hulp gevraagd van burgervrijwilligers en geïnteresseerden over de hele wereld.

Het project was zo succesvol dat de hele Veluwe in oktober 2019 al digitaal was verkend en het daarop volgende veldwerk³ ook al de eerste succesvolle resultaten opleverde in de vorm van het aantreffen van vergeten grafheuvels, meilers, raatakkers en karrensporen.

In de tussentijd had ik mij enthousiast hiervoor aangemeld, waarbij ik mij ook direct realiseerde, dat samenwerking met de bestaande overheidsstructuur noodzakelijk was. Dit leidde tot samenwerking met de Gemeente Heerde, Afdeling Ruimte, Ondernemen en Wonen (ROW), de regio-archeoloog Stedendriehoek (adviseur gemeente Heerde) en mijzelf. Ook werden werkafspraken gemaakt met enkele grote landeigenaren in de gemeente Heerde waaronder het Geldersch Landschap en Kasteelen (GLK)⁴.

¹ Met name Lidar oftewel laserhoogtemetingen.

² De klassieke, achterhaalde term voor raatakkers is celtic fields.

³ Het veldwerk kon pas eind 2021 beginnen vanwege de corona pandemie.

⁴ GLK is eigenaar van o.a. de bosgebieden de Dellen, Ambtsbos en Petrea en is gevestigd te Arnhem.

Resultaten

De door mijzelf met de computer gedetecteerde objecten konden al in het veld worden verkend. Dit heeft tot nu toe 30 ophogingslagen opgeleverd die aan het project Erfgoedgezocht zullen worden aangeboden voor nader (boor) onderzoek in samenwerking met de archeologiedienst van de Universiteit Leiden.

Dit vervolgonderzoek zal medio 2022 worden uitgevoerd op basis van steekproeven. Het is daarom nog niet mogelijk alle 30 nieuwgevonden heuvels te onderzoeken.

Ik zal daarover later verslag doen.

Afb 1. De rode dots zijn potentiële en mogelijk nieuwgevonden grafheuvels.

Verder werden in de gemeente Heerde in 2019 op dertien locaties⁵ archeologische onderzoeken uitgevoerd. Deze locaties worden door de gemeente beoordeeld op basis van de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (AWK) en de mate van geplande verstoring van het bodemprofiel. De perceeleigenaren c.q. verstoorders dienen een archeologisch onderzoeksbureau in de arm te nemen om het perceel te onderzoeken op archeologische resten. Vaak betreffen het percelen voor nieuwbouw of woningverbetering. Maar ook werd er in december 2019 begonnen op verzoek van de Stichting Recreatie Wapenveld (SRW) met een geofysisch onderzoek (grondradar) om de resten van het voormalige Klooster Hulsbergen in Wapenveld op te sporen dit met subsidie van de provincie. De resultaten zijn inmiddels in 2020 bekend gemaakt. De schrijvende pers heeft hierover al bericht gedaan⁶.

⁵ Zie daarvoor het RCE Archis overzicht in Bijlage 1; het onderzoek aan Borchgraverweg werd in 2018 opgestart in 2019 geregistreerd en wordt in 2020 voortgezet en daarom niet in dit overzicht gemeld.

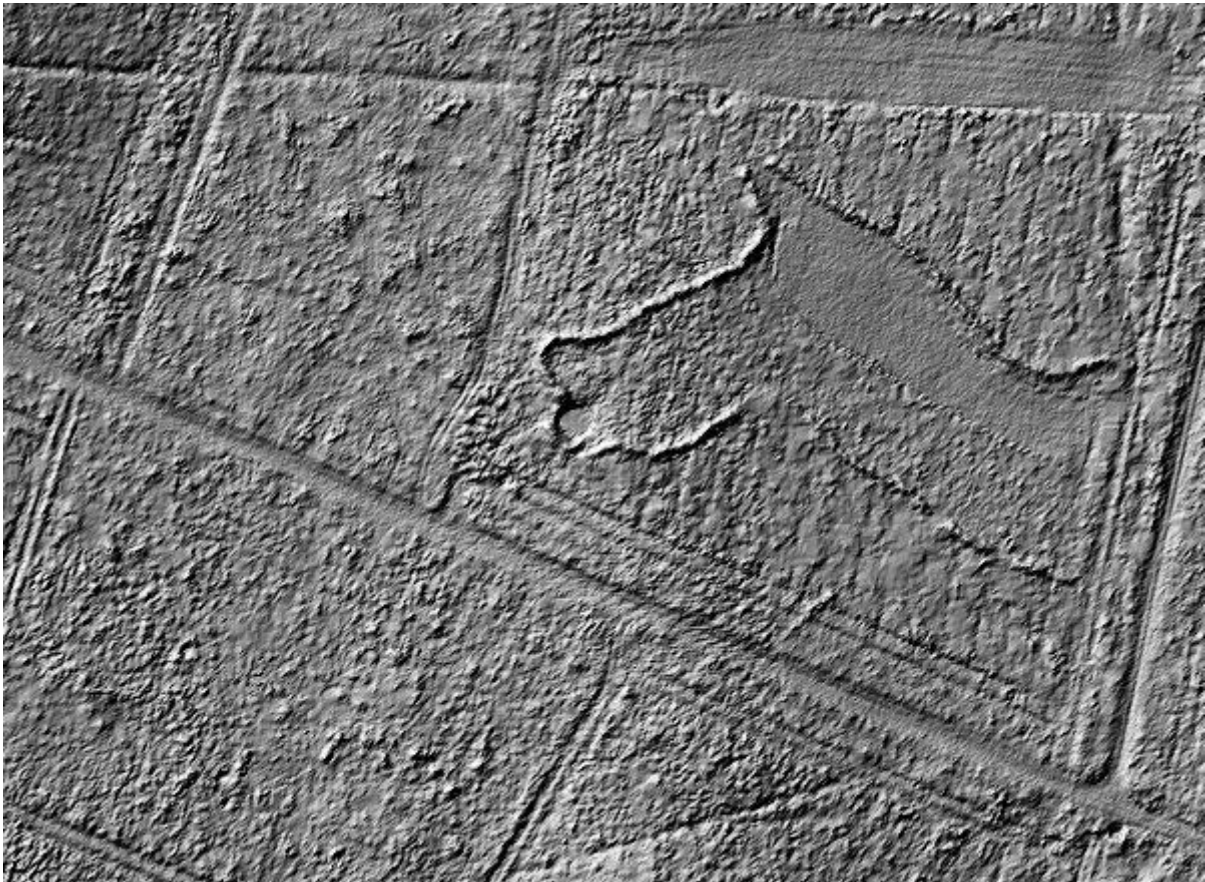
⁶ Zie ook eerdere berichten van de Stichting Recreatie Wapenveld (SRW) in de Stentor;

Soorten onderzoek/meldingen

Van de zestien archeologische meldingen in 2019⁷ waren er twaalf (12) rapportageplichtig en vier (4) niet rapportageplichtig. De publicaties hierover zijn inmiddels verschenen.

Eenmaal werd een proefsleufonderzoek (IVO-P) uitgevoerd en wel aan de Borchgraverweg te Heerde. De resultaten waren zodanig dat in februari 2020 een uitgebreid archeologisch onderzoek (DO) werd uitgevoerd (zie daarvoor jaarverslag 2020).

Verder werden er tien (10) boor- en karterende onderzoeken (IVO-O of IVO-K) uitgevoerd en drie (3) uitsluitend bureauonderzoeken (BO). Daarnaast werd het geofysische onderzoek naar de restanten van het voormalige Klooster Hulsbergen in Wapenveld uitgevoerd.

Opname van een opvallende grondstructuur (hond/paard) in de bossen van Heerde. Afm. Ca 155 x 55 meter. Herkomst lijkt redelijk recent maar wie weet wat dit is en wie het gemaakt heeft. De mond is een waterpoel. De randen worden gevormd door walletjes.

⁷ De in Archis3 vermelde meldingen zijn indicatief, vaak wordt er in de praktijk eerst het bureauonderzoek (BO) gemeld en daarna een gecombineerd verkennend onderzoek (IVO) of karterend booronderzoek. Deze onderzoeken worden doorgaans afzonderlijk gemeld voor één locatie met meerdere archisnummers ten gevolge.

Samenvatting van de conclusies uit de publicaties

De betrokken archeologische bedrijven hebben op basis van de Erfgoedwet een redelijke tijd (twee jaar) om de rapportage(s) op te leveren, na het einde van het onderzoek. In de periode na 2019 werden alle rapporten gepubliceerd. De uitkomsten van de onderzoeken zijn hieronder vermeld:

1. Bureauonderzoek (BO) Stationsstraat 8-10 Heerde (Greenhouse Advies 2019.04 BSB04318).

Conclusie: Het plangebied en directe omgeving bestaan uit sneeuwsmeltwaterglooiingen, waarin een erosiedal is gevormd. Dit droge dal ligt ter plaatse van het zuidelijke deel van het plangebied. De bodem betreft gooreerdgronden met een minerale eerdlaag (esdek) en een zwak ontwikkelde B-horizont in de ondergrond.

Op basis van het bureauonderzoek kan worden gesteld dat voor het plangebied een middelhoge tot hoge verwachting geldt voor alle archeologische perioden. Er kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van verspreide begraving, (periodieke) bewoning en landgebruik uit de vroegere perioden (steentijd, Bronstijd). Daarbij zal het vermoedelijk gaan om losse vondsten van sporen en artefacten. Archeologische resten vanaf de IJzertijd kunnen bestaan uit nederzettingsresten en voor de betreffende periode kenmerkend vondstmateriaal, zoals aardewerk, bouwkeramiek en glas. Eventuele archeologische resten kunnen direct vanaf maaiveld verwacht worden in het esdek en in de top van het onderliggende zand.

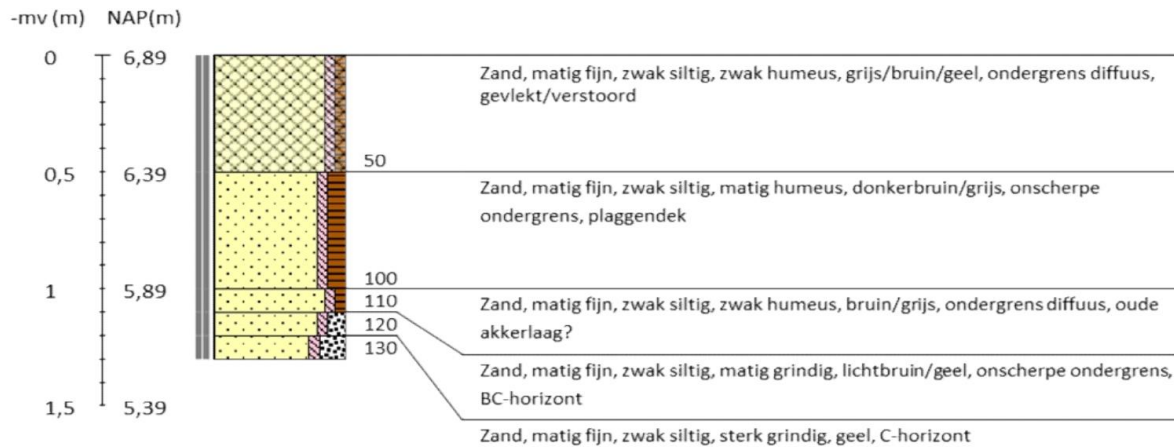
Doordat het plangebied reeds deels bebouwd en beplant is, dient er rekening mee te worden gehouden dat de bodem ter plaatse (deels) is aangetast en geroerd. Dit zal zijn veroorzaakt door de aanleg van de funderingen van de bebouwing. Afhankelijk van het soort fundering kan men archeologische resten buiten en binnen deze fundering aantreffen. Voor de geplande ontwikkeling dient men er rekening te houden dat men ook hier een onverstoorde bodem kan treffen.

2. IVO-O Plangebied Bloemstraat Heerde (Raap 3703).

Conclusie: Tijdens het veldonderzoek is een diepe recente verstoring van de ondergrond aangetoond. Een intact plaggendeck of top van de pleistocene ondergrond is niet aangetroffen. Een archeologische vindplaats wordt binnen het plangebied niet meer verwacht. De archeologische verwachting kan worden bijgesteld naar laag.

3 en 5. IVO-O boring en IVO-K kartering Rooboerskamp 19-21 Heerde (Laagland arch. Rapport 253).

Conclusie: Het karterend onderzoek toont een overeenkomstige bodemopbouw en mate van intactheid/verstoring als eerder tijdens het verkennende booronderzoek is geconstateerd. Archeologische indicatoren zijn in geen enkele boring aangetroffen. Daarom kan worden aangenomen dat in het plangebied geen vindplaatsen aanwezig zijn.

Afb. 2 Voorbeeld van een willekeurige boring aan de Rooboerskamp (vm. Alexanderschool).

4. BO en IVO-O boring Nieuw Ennerveld Wapenveld (Laagland arch. Rapport 251).

Conclusie: Op basis van het uitgevoerde booronderzoek is de kans klein dat het plangebied archeologische sporen bevat. In het grootste deel van het plangebied is sprake van een tot in de C-horizont vergraven bodemprofiel. In het noordoostelijk deel van het plangebied is in drie boringen een intacte Bhs-horizont aangetroffen onder een verstoord pakket van 35-70 cm –mv. De Bh-horizont, die bij haarpodzolgronden in principe voorafgaat aan de Bhs-horizont, is echter niet gezien. Op de zandhoogtekaart in bijlage 10 is te zien dat de top van het natuurlijke intacte zand hier relatief laag ligt. Vanaf halverwege het plangebied ligt deze top, waarbij bovendien ingecalculeerd moet worden dat hier de oorspronkelijke top met een B-horizont al is verdwenen: de nu nog resterende top ligt hier dus lager dan oorspronkelijk het geval was. De kans op archeologische resten ter plaatse van de boringen met een intacte B-horizont moet dan ook onverminderd laag worden geacht. Voor wat betreft het resterende deel van het plangebied zonder B-horizont kan de lage verwachting uit het bureauonderzoek worden gehandhaafd: ongeacht de lage verwachting is een archeologisch vondstenniveau hier niet meer te verwachten, maar mogelijk zijn nog (zeer) diepe grondsporen bewaard gebleven. Vanwege het ontbreken van een vondstenniveau zullen deze echter niet of zeer moeilijk dateerbaar zijn. Het archeologisch belang hiervan is laag.

6^s. IVO-O boring Soerelseweg 9-11 Heerde (Greenhouse Advies rapport 2019.28 BSB04318).

Conclusie: Het inventariserend veldonderzoek heeft bestaan uit een verkennend booronderzoek. In totaal zijn zes boringen uitgevoerd. Er is geboord met een Edelmanboor met een diameter van 10 cm. De boringen zijn uitgevoerd tot minimaal 25 cm in de C-horizont of een maximale diepte van 2 m beneden maaiveld.

Resultaten: Binnen het hele plangebied is een antropogeen pakket aanwezig, die zich manifesteert in verschillende lagen. Deze lagen variëren tussen matig grof en matig fijn zand, wel of niet grindhoudend. De dikte varieert tussen de 75 en 130 cm. Het pakket wordt geïnterpreteerd als esdek. De onverstoorde, natuurlijke bodem (C-horizont) bestaat uit matig grof, lemig, licht tot donker bruingrijs zand met grind. In slechts twee boringen zijn restanten van een B- en B/C-horizont aanwezig. In de rest van het plangebied is de top van de C-horizont waarschijnlijk verploegd of vergraven.

⁸ Deels zelfde conclusie als Stationsstraat 8-10 (betreft zelfde plangebied).

7. IVO-K en BO westzijde Meenseweg 3 Heerde (KSP rapport 19460).

Conclusie: Het doel van het archeologische bureauonderzoek was het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Op basis van de landschappelijke ligging op een flank van een dekzandrug is aan het plangebied een hoge verwachting toegekend voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Neolithicum en een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit het Neolithicum tot en met de Volle Middeleeuwen (tot in de 13e eeuw). De zuidelijke helft van het plangebied was in het begin van de 19e eeuw in gebruik als agrarisch erf met bebouwing, waardoor de zuidkant van het plangebied ook een hoge verwachting heeft voor de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Vervolgens is deze verwachting getoetst door middel van een inventariserend veldonderzoek, karterende fase. Uit het booronderzoek is gebleken dat de oorspronkelijke podzolbodem veelal is verdwenen maar dat het potentiële archeologische sporenniveau in de top van de C-horizont deels intact aanwezig is in het westen van het plangebied, maar in het oosten diep is verstoord. In het oosten komen daarnaast ook onderkelderde stallen voor met 1,2 tot 1,7 m diepe mestkelders. Er zijn daarnaast geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats. Ook lijkt het plangebied op basis van het grove sediment eerder in een sneeuwsmeltwatervlakte te liggen dan op de flank van een dekzandrug.

Op basis hiervan is de hoge verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum tot en met het Neolithicum naar beneden bijgesteld en wordt de middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit het Neolithicum tot en met de Volle Middeleeuwen (tot in de 13e eeuw) gehandhaafd. De resultaten van het booronderzoek geven ook aanleiding om de hoge verwachting voor resten uit de Late Middeleeuwen (vanaf de 13e eeuw) tot en met de Nieuwe tijd naar een lage verwachting bij te stellen.

8. IVO-O & BO, Koerbergseweg 19 Heerde (Econsultancy 10948.001 vs2).

Conclusie: Tijdens het veldonderzoek is vastgesteld dat sneeuwsmeltwaterafzettingen aanwezig zijn vanaf 35 à 70 cm –mv (11,9 à 12,1 m +NAP). Hierop bevindt zich een recent verstoord pakket. De bodem is verstoord tot in de C-horizont en het in dit gebied verwachte podzolprofiel is geheel verdwenen.

Op basis van het historische kaartmateriaal werd vermoed dat het gebied rondom het plangebied tijdens de ontginningsfase in het begin van de 20e eeuw geëgaliseerd is, en dat het maaiveld in 1929 op 13,0 m +NAP of hoger lag. Aangezien de bodem in de huidige situatie tot 11,9 à 12,1 m +NAP verstoord is, wordt vermoed dat circa 1 m van het oorspronkelijke bodemprofiel verstoord is. Het geheel ontbreken van een podzolprofiel, ook waar de natuurlijke bodem reeds op 35 cm –mv is aangetroffen, lijkt te bevestigen dat de bodem in het verleden is afgegraven.

Op basis van de aangetroffen bodemverstoringen wordt verwacht dat het archeologisch relevante niveau reeds verdwenen is. Daarom worden geen archeologische vindplaatsen meer verwacht.

9. IVO-O& BO, de Rolders 5 Wapenveld (Econsultancy 10838.001).

Conclusie: Uit het booronderzoek is gebleken dat de in de meeste boringen de bodem tot 30 à 50 cm –mv verstoord is. Hieronder bevindt zich het verwachte plaggendek, bestaande uit matig grof, matig humeus, matig tot sterk ziltig zand. Onder het plaggendek is in enkele boringen nog een circa 5 cm dikke ploeglaag te herkennen in de vorm van een laag donkergrijs zand met lichtgrijze vlekken. Hieronder bevindt zich in enkele boringen direct de C-horizont en in enkele boringen een (restant van een) podzolbodem. Het verwachte dekzandpakket is echter niet aanwezig. De natuurlijke ondergrond bestaat uit zwak tot sterk

ziltig, matig grof, grindhoudend zand. Dit betreft een pakket smeltwaterafzettingen. Het plangebied lijkt dan ook gelegen op een smeltwaterglooiing.

De archeologische verwachting kan echter gehandhaafd blijven, aangezien voor deze landschappelijke eenheid eveneens een hoge archeologische verwachting geldt. Smeltwaterglooiingen zijn vaak relatief hooggelegen zones en binnen de gemeente Heerde zijn diverse vindplaatsen bekend op smeltwaterglooiingen. Binnen het plangebied worden archeologische resten verwacht vanaf circa 80 cm – mv. Over het algemeen wordt een bufferzone aangehouden van 30 cm boven eventuele archeologische lagen. Op basis hiervan wordt geadviseerd om geen graafwerkzaamheden dieper dan 50 cm –mv uit te voeren. Indien niet aan deze voorwaarde voldaan kan worden, is vervolgonderzoek noodzakelijk om de archeologische verwachting te toetsen. Aangezien vindplaatsen onder een plaggende over het algemeen gekenmerkt worden door een lage vondstdichtheid, is karterend booronderzoek in dit geval geen geschikte methode voor het opsporen van archeologische vindplaatsen. Vandaar dat wordt aanbevolen een karterend en waarderend proefsleuvenonderzoek uit te voeren⁹.

10. IVO-O & BO Mussenkampseweg 11 Heerde (Vuhbs ZAN 750).

Conclusie: Het booronderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied niet gekenmerkt kan worden als een relatief hooggelegen, droge locatie. Er is immers een gooreerdgrond vastgesteld, wat wijst op natte omstandigheden. Er zal sprake zijn geweest van een relatief hoge grondwaterspiegel zoals dat nu nog het geval is, wat het gebied niet aantrekkelijk zal hebben gemaakt voor bewoning. Bewoning in de omgeving zal zich eerder hebben geconcentreerd op drogere gronden zoals relatief hooggelegen dekzandruggen of de bewezen bewoonbare zones waar vanaf de Late Middeleeuwen de bouwlanden rondom de laatmiddeleeuwse bewoningskernen zijn ontstaan. Op basis van deze resultaten kan de middelhoge verwachting op het aantreffen van sporen en resten van bewoning uit de periode Laat-Paleolithicum-Romeinse tijd worden bijgesteld naar laag.

11. IVO-B & BO Zwolseweg 50 Heerde (Greenhouse advies BV RHO00219).

Conclusies: Op basis van het bureauonderzoek kan worden gesteld dat voor het plangebied een hoge verwachting geldt voor alle archeologische perioden. Er kunnen archeologische resten verwacht worden in de vorm van verspreide begraving, (periodieke) bewoning en landgebruik. Archeologische resten kunnen bestaan uit nederzettingsresten en voor de betreffende periode kenmerkend vondstmateriaal, zoals aardewerk, bouwkeramiek en glas.

Het veldonderzoek heeft uitgewezen dat de bodem (ter plaatse van de verkennende boringen) nagenoeg onverstoord is. De oorspronkelijke bodem en archeologisch relevante lagen zijn afgedekt met een esdek. De top van deze relevante lagen varieert tussen de 0,65 - 1,2 meter beneden maaiveld. Er zijn tijdens het veldonderzoek geen archeologische indicatoren en/of vondsten aangetroffen. Op basis van het uitgevoerde inventariserend veldonderzoek kan geen uitspraak worden gedaan over de (eventuele) verstoringen ter plaatse van de huidige bebouwing. Bovenstaande resultaten geven tevens aan dat de Assendorper Enk zoals weergegeven op de vigerende Archeologische landschappenkaart (waar de Beleidskaart op is gebaseerd) uitgebreid dient te worden richting het westen.

⁹ Opmerking DH: Dit is vervolgens in januari 2020 gebeurd zie archis zaak id. 4766619100.

12 en 13. IVO-O & BO, Revelingseweg 35 Wapenveld (Econsultancy 11417.001).

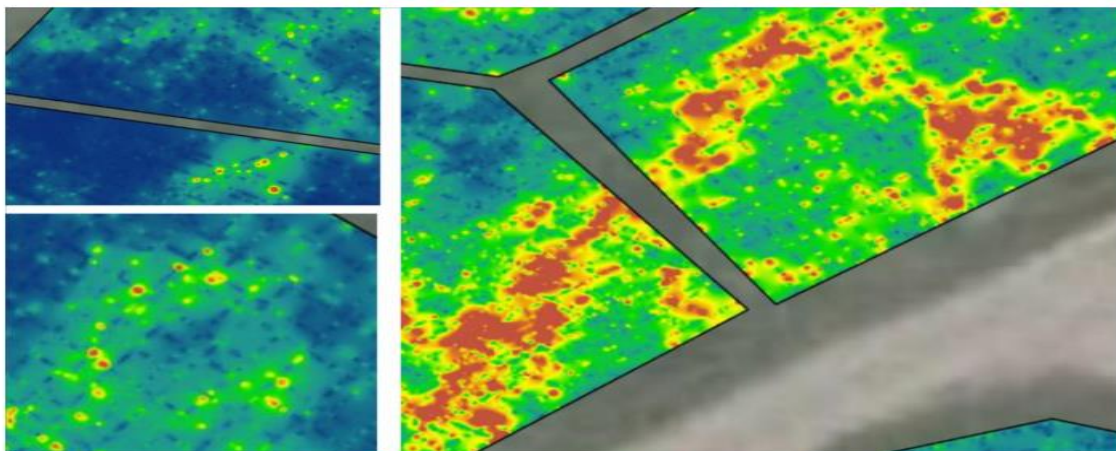
Conclusie: Geconcludeerd wordt dat er op basis van de resultaten van het booronderzoek geen aanwijzingen zijn om restanten van een archeologische vindplaats binnen het plangebied te verwachten. Er zijn dus geen gevolgen voor de voorgenomen bodemingrepen. De gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek, waarbij de hoge verwachting gold op het aantreffen van archeologische indicatoren, kan dan ook worden bijgesteld naar geen verwachting.”

14 en 15. IVO-O & BO, Wapenvelder Kerkweg 10 Heerde (Econsultancy 11515.001 vs2).

Conclusie: Geconcludeerd wordt, dat er op basis van de resultaten van het booronderzoek geen aanwijzingen zijn om restanten van een archeologische vindplaats binnen het plangebied te verwachten. Er zijn dus geen gevolgen voor de voorgenomen bodemingrepen. De gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek, waarbij de hoge verwachting gold op het aantreffen van archeologische indicatoren, kan dan ook worden bijgesteld naar geen verwachting.

16. IVO-O en geografisch onderzoek (RAAP rapport 4487).

Conclusie bodemradar: Na uitvoering van het radaronderzoek en de interpretatie van de resultaten zijn er enkele anomalieën waargenomen in gebied A en B. De ligging van deze bevindingen zijn per meetgebied uitgezet op de kaarten in de bijlagen. In meetgebied B is een lineaire structuur aangetroffen die mogelijk kan worden geïnterpreteerd als een gracht/sloot. De ligging van deze lineaire structuur is te vinden op de kaarten in de bijlagen. In zowel gebied A als gebied B zit zeer veel in de grond. In de radargrammen zijn veel parabolen zichtbaar die zijn te duiden als puinlagen en losse objecten (keien, stenen).

Figuur 14. Mogelijk archeologische interessante structuren in gebied A: anomalie 5 (links boven), anomalie 6 (links onder) en anomalie 7 (rechts).

Afb. 2 uitsnede uit de rapportage m.b.t. Klooster Hulsbergen

Samenvatting

Het erfgoedjaar 2019 kan geduid worden voor Heerde als een overgangsjaar met betrekking de samenwerking tussen de gemeente Heerde, de (nieuwe) regionaal archeologische dienstverlener(s), Erfgoed Gelderland en meer burger-participatie (met erfgoedvrijwilligers). Het was een jaar van verkenning van de samenwerking en het maken van nieuwe afspraken. Ondertussen ging het reguliere veld- en bureauwerk gewoon, zoals u in dit jaaroverzicht kunt lezen.

Uit de conclusies en met de adviezen van de uitgevoerde (veld) onderzoeken is er nieuw inzicht gekomen in de bodemgesteldheid in relatie met de archeologische verwachtingen. Op onderdelen kan de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Heerde verder worden bijgesteld.

Er zijn in 2019 geen grote archeologische vondsten gedaan. Het is beperkt gebleven tot kleine objecten zoals keramiek, houtskool en grondsporen. Archeologisch inzicht wordt echter verkregen door op lange termijn vondsten en uitkomsten met elkaar te verbinden. Deze rode draad is in 2020 weer doorgetrokken. Het jaar 2020 belooft een mooi archeologisch jaar te worden, echter het covid-virus deed eind 2019 zijn intrede! Wordt vervolgd.

Auteur: DSJ Haasjes te Heerde, dhaasjes@hotmail.com

Januari 2022

Literatuur & websites

- Erfgoed gezocht: <https://erfgoed gelderland.nl/erfgoedgezocht/>;
- Nieuwsbrief Erfgoed gezocht oktober 2019;
- Geldersch Landschap en Kasteelen: www.GLK.nl;
- Gemeente Heerde www.Heerde.nl ;
- Archis3 overzicht: www.cultureelerfgoed.nl
- Archeologische_beleidskaart en Archeologische waarden- en verwachtingskaart 2.2 van de gemeente Heerde: Raap rapport 2146:
https://www.heerde.nl/Inwoners/Wonen_en_ver_bouwen/Ruimtelijk_beleid/Archeologie/Archeologische_beleidskaart ;
- <https://www.cultuurland.com/index.php/2020/01/02/onderzoek-klooster-hulsbergen/>.

Bijlagen

Bijlage 1: tijdschaal

Archeologische perioden					
Tijdperk				Datering	
Recente tijd				1945	
Nieuwe tijd		C		1850	
		B		1650	
		A		1500	
Middeleeuwen		Laat B		1250	
		Laat A		1050	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd		900	
		C: Karolingische tijd		725	
		B: Merovingische tijd		525	
		A: Volksverhuizingstijd		450	
Romeinse tijd		Laat		270	
		Midden		70 na Chr.	
		Vroeg		15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd		Laat		250
			Midden		500
			Vroeg		800
	Bronstijd		Laat		1100
			Midden		1800
			Vroeg		2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)		Laat		2850
			Midden		4200
			Vroeg		4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)		Laat		6450
			Midden		8640
			Vroeg		9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)		Laat		12.500
			Jong B		16.000
			Jong A		35.000
			Midden		250.000
			Oud		

label1_standard_Archeologisch_RAAP_2014

label1_standard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2 Overzicht Archismeldingen 2019 ¹⁰

Zaakidentificatie	Plaats	Toponiem	Betrokkene(n)	Soort onderzoek	Datum	Resultaat en advies
► 4660913100	Heerde	Stationsstraat 10-18	Greenhouse Advies	bureauonderzoek	14-1-2019	Het zuidelijke deel van het plangebied ligt op een sneeuwmeltwaterglooiingen. Het noordelijke deel betreft een erosiedal. Geadviseerd om een verkennend booronderzoek uit te voeren. Inmiddels gedaan.
► 4658557100	Heerde	Bloemstraat	RAAP Archeologisch Adviesbureau	IVO-O boring	14-1-2019	Bodem geheel verstoord. Geen archeologische verwachtingen.
► 4662330100	Heerde	Rooboerskamp 19-21	Laagland Archeologie VOF	IVO-O boring	23-1-2019	De natuurlijke ondergrond is geïnterpreteerd als een sneeuwmeltwaterafzetting. In twee boringen is een (restant van een) plaggendek aangetroffen (boringen 1 en 8, zie bijlage 9). In boringen 3 en 5 is mogelijk een verstoord plaggendek gezien. In boring 1 bereikt het plaggendek een maximale dikte van 85 cm; in de overige boringen wordt het dek voorafgegaan door verstoorde en/of opgebrachte grond. Het plaggendek bestaat uit zeer fijn, zwak siltig en zwak humeus zand. Het bevat vaak wat grind of kiezels en heeft een homogeen donkerbruine kleur. Een eventuele vindplaats wordt waarschijnlijk begrensd door het schoolgebouw, waar vermoedelijk sprake is van een verstoring tot voorbij het archeologische niveau.
► 4660840100	Wapenveld	Nieuw Ennerveld	Laagland Archeologie VOF	BO en IVO-O boring	23-1-2019	In totaal 13 boringen zijn gezet. De bodem bestaat uit een verstoord pakket van ongeveer 50 cm dik. Plangebied tot in de C-horizont verstoord. Een eventueel vondstenniveau kan hier niet meer worden verwacht. Wel kunnen diepere grondsporen bewaard zijn gebleven.
► 4696084100	Heerde	Rooboerskamp 19-21	Laagland Archeologie VOF	IVO-K kartering	9-4-2019	zie 4662330100
► 4716366100	Heerde	Soerelseweg 9-11	Greenhouse Advies	IVO-O boring	26-6-2019	In totaal zijn zes boringen uitgevoerd. Er is een antropogeen pakket (esdek) aanwezig. In slechts twee boringen zijn restanten van een B- en B/C-horizont aanwezig de rest is geploegd of vergraven. Geen archeologische verwachtingen. zie ook rapport bureau onderzoek 4644851100 (2018)
► 4724522100	Heerde	Meenseweg 3-5 westzijde	KSP Archeologie	BO & IVO-K	31-7-2019	De podzolbodem veelal verdwenen maar dat het potentiële archeologische sporenniveau in de top van de C-horizont deels intact aanwezig is in het westen van het plangebied, maar in het oosten diep is verstoord o.a. door onderkelderde stallen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats. Ook lijkt het plangebied op basis van het grove sediment eerder in een sneeuwmeltwatervlakte te liggen dan op de flank van een dekzandrug.

¹⁰ Archeologisch informatiesysteem Archis3, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Amersfoort

► 4741735100	Heerde	Koerbergseweg 19	Econsultancy BV	IVO-O boring	8-10-2019	Bodem geheel verstoord. Geen archeologische verwachtingen.
► 4749025100	Wapenveld	de Rolders 5	Econsultancy BV	BO & IVO-O boring	5-11-2019	Bodem tot 30 à 50 cm –mv verstoord, Geen dekzandpakket aanwezig maar een smeltwaterglooiing. Dit zijn vaak relatief hooggelegen zones en binnen de gemeente Heerde zijn diverse vindplaatsen bekend hierop. Vanaf -80cm -mv worden archeologische resten verwacht. In 2020 opgravend onderzoek.
► 4716366100	Heerde	Mussenkampseweg 11	Vuhbs archeologie	BO & IVO-O boring	13-11-2019	Er bevindt zich een gooreerdgrond met hoge waterstand vermoedelijk geen bewoningssporen en geen archeologische verwachting.
► 4751503100	Heerde	Zwolsseweg 50	Greenhouse Advies	IVO-O boring	14-11-2019	Bodem niet verstoord. Archeologische begeleiding gewenst. Aanpassingen verwachtingskaart en grootte Assendorperenk
► 4754785100	Wapenveld	Revelingseweg 35	Econsultancy BV	bureauonderzoek	27-11-2019	Bodem geheel verstoord. Geen archeologische verwachtingen.
► 4754793100	Wapenveld	Revelingseweg 35	Econsultancy BV	IVO-O boring	29-11-2019	idem
► 4756778100	Heerde	Wapenvelder Kerkweg 10	Econsultancy BV	bureauonderzoek	4-12-2019	Bodem geheel verstoord. Geen archeologische verwachtingen. Zie ook nr. 4646236100 2018
► 4756786100	Heerde	Wapenvelder Kerkweg 10	Econsultancy BV	IVO-O boring	6-12-2019	idem
► 4753659100	Wapenveld	Klooster Hulsbergen, camping Ellenhoorn 6	RAAP Archeologisch Adviesbureau	geofysisch onderzoek	9-12-2019 16-4-2020	In 2020 werd vervolgonderzoek gedaan. In het oostelijke deel van de camping is waarschijnlijk de gedempte gracht rond het klooster gevonden. Op drie plaatsen zijn watergangen gevonden van die gracht. Er werden geen lagen puin gevonden. Wel is bekend dat er veel los puin in de grond zit. Ten westen van het kanaal is niets gevonden.

Bijlage 3 Vondsten

Er zijn geen relevante (materiaal) vondsten gedaan tijdens de onderzoeken. Er zijn afwijkingen van sommige bodemprofielen geconstateerd. Tevens werden een grachtdeel en enkele waterlopen van het oude klooster Hulsbergen getraceerd.